

รายงานส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การจัดทำคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ

จัดทำโดย นายนิติพัตร รอดสำอางค์

ตำแหน่ง เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชำนาญการ
สังกัด ฝ่ายปฏิบัติการพิเศษและกู้ภัยทางน้ำ
สำนักงานอำนวยการสาธารณภัย สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๔๒
สถาบันพัฒนาทรัพยากรบุคคลกรุงเทพมหานคร
สำนักงาน ก.ก.

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑. หัวข้อ การจัดทำคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ

๒. ความสำคัญของการศึกษา / ที่มาของการนำเสนอ

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ระบุนิยามของ “สาธารณภัย” ไว้ในมาตรา ๔ ว่า “สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือรัฐและให้หมายความรวมถึงทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย” แสดงให้เห็นได้ว่าสาธารณภัยให้ความสำคัญกับสถานการณ์ที่สร้างผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินต่อบุคคลหรือชุมชน ครอบคลุมสาธารณภัยทุกประเภทที่มีทั้งความรุนแรงน้อยหรือรุนแรงมากจนเกินขีดจำกัดความสามารถด้วย

การป่วยเจ็บเหตุทางน้ำพบเป็นสาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งของปัญหาทางสาธารณสุขของประเทศ ไทย จากข้อมูลสถิติการป่วยเจ็บเหตุทางน้ำในประชากรทั่วไปเป็นรองเพียงแต่อุบัติเหตุการจราจร การป่วยเจ็บเหตุทางน้ำที่มีระดับความรุนแรงมากที่สุด คือ การจมน้ำ เหตุการณ์จมน้ำที่เด่นชัดหนึ่ง คือ อุบัติเหตุการจราจรทางน้ำ ตลอดจนภัยพิบัติทางน้ำซึ่งสามารถมีมาตรการในการจัดการ และป้องกันที่มีประสิทธิภาพได้

กรุงเทพมหานครเป็นทั้งเมืองหลวงและศูนย์กลางความเจริญในทุกๆ ด้าน มีการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว เพื่อรองรับกิจกรรมอันหลากหลาย ประกอบกับมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ซึ่งมีบางส่วนยังคงอาศัยอยู่ในรูปแบบชุมชนที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาและบางส่วนได้อาศัยอยู่ในอาคารสูง (คอนโดมิเนียม) ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งผลให้เกิดสภาพปัญหาการจราจรของกรุงเทพมหานครในปัจจุบันมีผลกระทบต่อการคมนาคมขนส่งในด้านต่างๆ ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนหันมาใช้การคมนาคมขนส่งทางน้ำไม่ว่าจะเป็นเรือโดยสาร เรือท่องเที่ยว หรือเรือขนส่งสินค้า ซึ่งการขนส่งเหล่านี้มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุทางน้ำ

จากสถิติเหตุสาธารณภัย ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ มีจำนวนการเกิดสาธารณภัยทางน้ำ จำนวน ๘๙, ๑๖๔ และ ๒๓๙ ครั้งตามลำดับ โดยจะเห็นว่าแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยฝ่ายปฏิบัติการพิเศษและกู้ภัยทางน้ำ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามลำน้ำในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมและรับมือกับสถานการณ์สาธารณภัยต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น โดยได้จัดทำคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับหน่วยงานทุกภาคส่วน โดยมีการเตรียมพร้อมและประสานความร่วมมือในการปฏิบัติ ทั้งหน่วยงานภายในของกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน มูลนิธิ และองค์กรสาธารณกุศล ต่างๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัย ตั้งแต่ระยะเวลาก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัยและหลังเกิดภัย ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบเมื่อเกิดสาธารณภัย ให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างเมืองปลอดภัยและหุ่นตัวต่อวิกฤตการณ์ยุทธศาสตร์ย่อยที่ ๑.๓ ปลอดภัยพิบัติโดยให้ความสำคัญกับ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจากภัยพิบัติ โดยมุ่งเน้น

แนวทางการลดความเสี่ยงภัย พิบัติ (DRR) และการจัดการภัยพิบัติอย่างครอบคลุมในทุกภัยและทุกผลกระทบเพื่อให้กรุงเทพมหานคร เป็นมหานครที่หยุ่นตัวและพร้อมกับการเผชิญกับความท้าทายในทุกรูปแบบ

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้มีคู่มือสามารถปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน
๒. เพื่อให้หน่วยงานและส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ได้ทราบและเข้าใจหลักการ ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติ
๓. เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการปฏิบัติงาน

๔. เป้าหมาย

สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ ภายในระยะเวลา ๙๐ วัน (เดือนมิถุนายน ๒๕๖๖ – กันยายน ๒๕๖๖)

๕. แนวคิด / หลักการที่ใช้ในการศึกษา

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐ กำหนดให้กรุงเทพมหานคร จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและเป็นไปตามรูปแบบของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เพื่อให้หน่วยงานใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องการบริหารจัดการ การบูรณาการและความสามารถของหน่วยงานในการเผชิญเหตุดังกล่าวได้อย่างเป็นระบบและเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์สาธารณภัยของประเทศไทยและกรุงเทพมหานครที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีนโยบายในการที่จะพัฒนากรุงเทพมหานคร คือ นโยบายการบริหารเมือง ๙ มิติ ได้แก่ ปลอดภัยดี สร้างสรรค์ดี สิ่งแวดล้อมดี เศรษฐกิจดี เดินทางดี สุขภาพดี โครงสร้างดี เรียนดี และบริหารจัดการดี เพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็น “เมืองน่าอยู่สำหรับทุกคน” และมุ่งสู่การเป็น “มหานครแห่งเอเชีย” ประกอบกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ฉบับปรับปรุง แผนปฏิบัติราชการกรุงเทพมหานคร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ และ พ.ศ. ๒๕๖๗ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยในยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างเมืองปลอดภัยและหยุ่นตัวต่อวิกฤตการณ์ ยุทธศาสตร์ย่อยที่ ๑.๓ ปลอดภัยพิบัติจึงได้มีการปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีการเรียนรู้ มีความตระหนักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยและความปลอดภัย โดยให้ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย และเพื่อให้กรุงเทพมหานครมีระบบ การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย มีความพร้อมรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น โดยการบูรณาการร่วมกันกับทุกภาคส่วน ซึ่งจะทำให้ผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว รวมทั้งพื้นที่ประสบภัยจะได้รับการฟื้นฟูอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ บทที่ ๓ หลักการและกลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร ได้กล่าวถึง “ขอบเขตสาธารณภัย” ดังนี้

ขอบเขตสาธารณสุขภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ ให้เป็นไปตามความหมาย “สาธารณสุขภัย” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติ ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนี้ “อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดใน มนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อ สาธารณชน ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้ เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมาย ความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย”

ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงานฯ

๕.๑ กลยุทธ์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับองค์กรเพราะองค์กรใช้กลยุทธ์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของ ตน โดยองค์กรจะกำหนดกลยุทธ์ได้นั้นต้องรู้สถานภาพหรือสถานะ ขององค์กรของตนเสียก่อน นอกจากนี้ยังต้องมี กระบวนการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับตนเอง วิธีการและเทคนิคในการวิเคราะห์สถานะขององค์กรและ กระบวนการกำหนดกลยุทธ์มีหลายวิธีด้วยกัน หนึ่งในวิธีการเหล่านี้คือกระบวนการวิเคราะห์ SWOT ซึ่งเป็นวิธีการที่ รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลาย ความหมายของ SWOT เป็นคำย่อมาจากคำว่า Strengths Weaknesses Opportunities and Threats โดย

Strengths คือ จุดแข็ง หมายถึง ความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก ซึ่งองค์กรนำมาใช้ เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในองค์กรทำได้ดี Weaknesses คือ จุดอ่อน หมายถึง สถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นลบและด้อย

ความสามารถ ซึ่งองค์กรไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในองค์กรทำได้ไม่ดี

Opportunities คือ โอกาส หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กร บรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์กร

Threats คืออุปสรรค หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กรไม่ให้อบรรลุ วัตถุประสงค์หรือหมายถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาต่อองค์กร บางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้ และในทางกลับกันอุปสรรคอาจกลับ กลายเป็นโอกาสได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้องค์กรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของตนให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของสถานการณ์แวดล้อม

๕.๑.๒ กรอบการวิเคราะห์ SWOT ในการวิเคราะห์ SWOT การกำหนดเรื่อง หัวข้อหรือประเด็น (Area) เป็นสิ่งสำคัญที่ จะต้องคำนึงถึง เพราะว่า การกำหนดประเด็นทำให้การวิเคราะห์และประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคได้ ถูกต้องโดยเฉพาะการกำหนดประเด็นหลัก (key area) ได้ถูกต้องจะทำให้การวิเคราะห์ถูกต้องยิ่งขึ้น การกำหนดกรอบ การวิเคราะห์ SWOT ใด ๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะธุรกิจและธรรมชาติขององค์กรนั้น ๆ ในวงการธุรกิจเอกชนมีการคิดค้น กรอบการวิเคราะห์ SWOT ที่มีความหลากหลายรูปแบบ อาทิ MacMillan (ค.ศ. ๑๙๘๖) เสนอ ๕ ประเด็นสำหรับกรอบการวิเคราะห์ SWOT คือ

- ๑) เอกลักษณ์ขององค์กร
- ๒) ขอบเขตปัจจุบันของธุรกิจ
- ๓) แนวโน้มสภาพแวดล้อมที่จะเป็นโอกาสและอุปสรรค
- ๔) โครงสร้างของธุรกิจ และ
- ๕) รูปแบบการเติบโตที่คาดหวัง Goodstein et al (ค.ศ. ๑๙๙๓)

และเสนอ ๕ ประเด็นที่ต้องวิเคราะห์คือ

- ๑) ความสำเร็จของแต่ละประเภทธุรกิจขององค์กรและทรัพยากรขององค์กรที่ยังไม่

ถูกใช้

- ๒) ระบบติดตามประเมินผลสำหรับธุรกิจแต่ละประเภท
- ๓) กลยุทธ์ขององค์กรในแง่ความคิดริเริ่ม การเผชิญกับความเสี่ง และการขับเคลื่อน

ทางการแข่งขัน

- ๔) โครงสร้างและระบบการบริหารขององค์กรที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติแผนกลยุทธ์ให้บรรลุเป้าหมาย

ยุทธให้บรรลุเป้าหมาย

- ๕) วัฒนธรรมองค์กรและวิธีการทำธุรกิจ

Piercy and Giles (๑๙๙๘) เสนอ ๔ ประเด็น คือ

- ๑) ความเฉพาะเจาะจงของตลาดผลิตภัณฑ์
- ๒) ความเฉพาะเจาะจงของกลุ่มลูกค้า
- ๓) นโยบายราคาในตลาดที่เกี่ยวข้อง และ
- ๔) การสื่อสารทางการตลาดสำหรับลูกค้าที่แตกต่างกัน

และ Edwards (๑๙๙๔) เสนอปัจจัยภายนอก ๙ ประการ คือ การเมือง เศรษฐกิจ นิเวศวิทยา การแข่งขัน กฎหมาย โครงสร้างพื้นฐาน สังคม เทคโนโลยีและประชากร ข้อที่ควรคำนึง ๔ ประการ ในการทำกระบวนการวิเคราะห์ SWOT (Boseman et al., ๑๙๘๖) คือ

- ๑) องค์กรต้องกำหนดก่อนว่า องค์กรต้องการที่จะทำอะไร
- ๒) การวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคต้องกระทำในช่วงเวลาขณะนั้น
- ๓) องค์กรต้องกำหนดปัจจัยหลัก (key success factors) ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานให้ถูกต้อง

๔) องค์กรต้องประเมินความสามารถของตนให้ถูกต้อง

นอกจากข้อที่ควรคำนึงแล้ว ยังมีปัญหาที่ควรระวัง (Goodstein et al., ๑๙๙๓) ดังนี้

- ๑) การระบุจุดอ่อนต้องกระทำอย่างซื่อสัตย์และบางครั้งจุดอ่อนเฉพาะอย่างหนึ่งของเฉพาะบุคคล
- ๒) การจัดการกับกลไกการป้องกันตนเองต้องกระทำอย่างรอบคอบ
- ๓) แนวโน้มการขยายจุดแข็งที่เกินความเป็นจริง
- ๔) ความใกล้ชิดกับสถานการณ์ทำให้มอง สถานการณ์ขององค์กรไม่ชัดเจน
- ๕) การกำหนดบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลต้องระบุให้ชัดเจน
- ๖) ข้อมูลไม่เพียงพอ และข้อมูลสิ่งแวดล้อม ภายนอกเบี่ยงเบนนอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ภายนอกอาจเป็นโอกาสหรืออุปสรรคก็ได้

๕.๑.๓ กระบวนการวิเคราะห์ SWOT

๕.๑.๓.๑ การมีส่วนร่วมทุกระดับ ผู้นำหลักเป็นผู้ที่มีอิทธิพลและมีส่วนร่วมสูงสุดใน การกำหนดกลยุทธ์ของกลุ่ม ผู้นำหลักจะเป็นผู้คิดริเริ่มค้นหาปัจจัย ตัดสินใจตลอดจนสามารถเสนอกลยุทธ์ทางเลือกได้ ข้อสรุปดังกล่าว สอดคล้องกับงานของ Milliken and Vollrath (๑๙๙๑) , Wheelen Hunger (๑๙๙๒) และ Bell and Evert (๑๙๙๓) ที่ ระบุว่า ผู้นำหลักขององค์กรจะเป็นบุคคลสำคัญ ที่สุดในการพัฒนากลยุทธ์และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ส่วนผู้นำระดับรอง เช่น สมาชิกคณะกรรมการ บริหาร และพนักงานที่มีความรับผิดชอบงานสูง มีส่วนร่วมระดับกลาง มักเป็นฝ่ายฟังอภิปรายบางจุดที่ ตนไม่เห็นด้วย ไม่ใคร่มีความคิดริเริ่ม แต่ร่วมการตัดสินใจและเข้าร่วมตลอด กระบวนการวิเคราะห์ SWOT ถึงแม้ว่าผู้นำระดับรองจะมีส่วนร่วมในระดับกลางแต่ก็มีผลดี ๓ ประการ คือ

- ๑) ทำให้ผู้นำระดับกลางทราบภาพรวมของงานของกลุ่มอย่างชัดเจน
- ๒) มีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ของกลุ่ม
- ๓) ความเข้าใจร่วมของการทำงานเป็นทีม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Piercy and Giles (๑๙๘๙) ที่ระบุว่า SWOT เป็นกลไกที่สร้างความเป็นเอกฉันท์ของทีมในเรื่องที่สำคัญๆ นอกจากนี้ กระบวนการวิเคราะห์ SWOT ยังเอื้อให้ สมาชิกได้ซักถาม เสนอแนะ และมีส่วนร่วมจัดลำดับ ความสำคัญของกลยุทธ์ซึ่งโดยปกติแล้วสมาชิกจะไม่มีส่วนร่วมใน การกำหนดกลยุทธ์การดำเนินการของกลุ่ม การมีส่วนร่วมดังกล่าวทำให้สมาชิกทราบถึงทิศทางและแผนงานของกลุ่ม

จึงสรุปได้ว่า กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เอื้ออำนวยให้เกิดการมีส่วนร่วมของ ผู้นำและสมาชิกในการวางแผนกลยุทธ์ซึ่งข้อสรุปนี้สอดคล้องกับงานของ Scott (ค.ศ.๑๙๘๖) ที่ระบุว่า คุณค่าของ SWOT อยู่ที่ตัว กระบวนการซึ่งอำนวยให้เกิดการมีส่วนร่วมจากบุคคลทุกระดับขององค์กร

๕.๑.๓.๒ กระบวนการเรียนรู้กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เป็นเวทีการเรียนรู้ ระหว่างผู้นำระดับต่าง ๆ ๓ ลักษณะ คือ

- ๑) ผู้นำหลักสามารถถ่ายทอดข้อมูลสู่ผู้นำระดับกลาง
- ๒) ผู้นำระดับกลางได้เรียนรู้ประสบการณ์จากผู้นำหลักและ
- ๓) ผู้นำทุกระดับได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน

กระบวนการเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้เข้าร่วม ต้องคิดอย่างจริงจังต้องเสนอความคิดของตนต่อกลุ่ม ต้อง อภิปรายโต้แย้ง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และที่สำคัญต้องตัดสินใจเลือกทิศทางและกลยุทธ์ของกลุ่มจากขั้นตอนแต่ละ ขั้นตอนของกระบวนการวิเคราะห์ SWOT เอื้อให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้เรื่องหลัก ๒ เรื่องคือ

- ๑) ผู้เข้าร่วมเรียนรู้เรื่องของกลุ่มของตนเองได้กระจ่างขึ้น

๒) กระบวนการวิเคราะห์ SWOT ยังเป็นเวทีการเรียนรู้เรื่องการวางแผนแบบทีม และเป็นระบบ ซึ่งเป็น เรื่องใหม่สำหรับสำหรับผู้เข้าร่วม แต่จากการเข้าร่วมการปฏิบัติจริงทำให้ผู้เข้าร่วมเกิดการเรียนรู้วิธีการวางแผน และ เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการผู้เข้าร่วมจะได้แผนกลยุทธ์ที่มาจาก การสร้างสรรค์ของเขาเอง

๕.๑.๓.๓ การใช้เหตุผล กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เป็นกระบวนการที่เป็นระบบซึ่งเอื้อให้เกิดการใช้เหตุผลใน การคิดและตัดสินใจกำหนดกลยุทธ์ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ ผู้เข้าร่วมต้องใช้ความคิดและอภิปรายถึงเหตุผล ต่าง ๆ ในการตัดสินใจ ซึ่งทำให้เกิดความรอบคอบในการกำหนดกลยุทธ์ หลายครั้งที่กลุ่มมีการโต้แย้งอภิปราย และ แบ่งเป็นฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายค้าน กระทั่งต้องใช้คะแนนเสียงเป็นตัวชี้ขาดการเลือกข้อสรุปหนึ่ง ๆ กระบวนการ วิเคราะห์ SWOT จึงเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เหตุผลในการตัดสินใจกำหนดกลยุทธ์ซึ่งข้อสรุปนี้สอดคล้องกับงานของ Goodstein et al.(๑๙๙๓), และงานของ Arnold et al.(๑๙๙๔)

๕.๑.๓.๔ การใช้ข้อมูล เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการวิเคราะห์ SWOT หรือ อาจกล่าวได้ว่า ผู้เข้าร่วมจะต้อง ใช้ข้อมูลในการวางแผนกลยุทธ์หากผู้เข้าร่วมมีข้อมูลน้อยหรือไม่มีกลยุทธ์ที่ได้จะมีฐานของความจริงของกลุ่ม โอกาส ที่จะกำหนดกลยุทธ์ผิดพลาดเป็นไปได้มาก ข้อมูลที่ใช้ กระบวนการวิเคราะห์ SWOT มาจาก ๓ แหล่ง คือ

- ๑) จากประสบการณ์การทำงานของผู้เข้าร่วม
- ๒) จากผลการศึกษาวิเคราะห์องค์กร และ
- ๓) จากแหล่งข้อมูลภายนอก เช่น วิทยากรที่เชิญมาให้ความรู้และเพิ่มเติมข้อมูล

เป็นต้น

ข้อมูลที่นำมาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์ SWOT นั้นต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง โดย ข้อมูลจากทั้ง สามแหล่งจะตรวจสอบความถูกต้องซึ่งกันและกัน ยิ่งไปกว่านั้น ข้อมูลนั้น ๆ ต้องเป็น ข้อมูลที่มีความสำคัญต่อกลุ่มทั้ง ทางบวกและลบ ข้อมูลที่สำคัญและถูกต้องนี้ทำให้เกิดผลดีต่อ กระบวนการ SWOT ๓ ประการ คือ

- ๑) เอื้อให้เกิดการ ๔ มงการณ์ไกลได้ดี
- ๒) กำหนดภารกิจและวัตถุประสงค์สอดคล้องกับสถานการณ์และ
- ๓) ระบุจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง

ตารางที่ ๑ การวิเคราะห์ SWOT ขององค์กร

Strengths (จุดแข็ง)	Weaknesses (จุดอ่อน)
<p>๑. มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในองค์กร</p> <p>๒. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตลอด ๒๔ ชั่วโมง</p> <p>๓. มีอุปกรณ์และยานพาหนะ ใช้ช่วยเหลือผู้ประสบภัย</p> <p>๔. มีการตรวจสอบ และดูแลอุปกรณ์และยานพาหนะ ใช้ช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นประจำ</p> <p>๕. มีบุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรมและเป็นวิทยากรด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ</p>	<p>๑. มีบุคลากรที่มีความสามารถในการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยทางน้ำไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติตอบโต้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน</p> <p>๒. มีฝ่ายปฏิบัติการพิเศษและกู้ภัยทางน้ำไม่ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานคร</p> <p>๓. อุปกรณ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยล่าสมัย</p> <p>๔. ขาดงบประมาณการบำรุงรักษาอุปกรณ์และยานพาหนะ ใช้ช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างต่อเนื่อง</p> <p>๕. ขาดการสำรวจข้อมูลพื้นที่ปัจจุบันในการประเมินความเสี่ยงสาธารณภัย</p> <p>๖. แผนปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินไม่ครอบคลุมพื้นที่ลำน้ำเจ้าพระยา</p>

จากการวิเคราะห์จุดแข็ง ซึ่งเป็นการประเมินสภาพแวดล้อมในการทำงานภายในหน่วยงานพบว่า มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่เตรียมพร้อมและตรวจสอบอุปกรณ์ ยานพาหนะให้มีความพร้อมปฏิบัติงานตลอดเวลา ประกอบกับมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการตอบโต้สาธารณภัยตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง

จากการวิเคราะห์จุดอ่อน ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมภายในของหน่วยงานทำให้การตอบโต้สาธารณภัยทางน้ำไม่เกิดประสิทธิภาพ เกิดจากมีเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญและขาดงบประมาณในการซ่อมบำรุงยานพาหนะ อุปกรณ์ให้มีความพร้อมสม่ำเสมอ เพื่อใช้ในการปฏิบัติการตอบโต้เหตุสาธารณภัยทางน้ำ ประกอบกับไม่มีแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางน้ำที่มีมาตรฐาน จึงถือเป็นโอกาสในการจัดทำคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ เพื่อใช้เป็นกรอบในการวางแผน กำหนดบทบาทหน้าที่ การติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่าย ในการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินได้อย่างมีประสิทธิภาพแบบบูรณาการ

ตารางที่ ๒ การวิเคราะห์ SWOT ขององค์กร (ต่อ)

Opportunities (โอกาส)	Threats (อุปสรรค)
<p>๑. ปัจจุบันมีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน มูลนิธิ ในรูปแบบภาคี เครือข่ายในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีแนวโน้มสูงขึ้น</p> <p>๒. รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ มีนโยบายเปิดกว้างให้ ภาครัฐส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในลักษณะจิตอาสา</p> <p>๓. มีนโยบายในการพัฒนายานพาหนะ อุปกรณ์ในช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้ทันสมัย</p> <p>๔. มีหน่วยงานภาคีเครือข่ายในการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย</p> <p>๕. มีกฎหมาย ข้อบัญญัติ และระเบียบ เฉพาะในการจัดการสาธารณภัย ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐</p> <p>๖. มีระบบสื่อสารในการรับแจ้งเหตุ สาธารณภัยระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่าย</p> <p>๗. มีผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ</p>	<p>๑. ปัจจัยด้านการเมืองมีการเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคี เครือข่ายไปในทิศทางเดียวกันแบบบูรณาการ</p> <p>๒. กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด คู่มือการปฏิบัติ ยังไม่เป็นช่องทางปิดกั้นต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายไปในทิศทางเดียวกันแบบบูรณาการ</p> <p>๓. การจัดทำคู่มืออาจไม่สามารถเป็นที่ ยอมรับระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่ายได้เท่าที่ควร</p> <p>๔. กฎหมาย ข้อบัญญัติ และระเบียบ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีมากทำให้เกิดความไม่คล่องตัวต่อการปฏิบัติกร</p>

จากการวิเคราะห์โอกาส ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมภายนอกพบว่าเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ สอดคล้องกับนโยบายผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่พัฒนากรุงเทพมหานคร คือ นโยบายการบริหารเมือง ๙ มิติ ได้แก่ ปลอดภัยดี สร้างสรรค์ดี สิ่งแวดล้อมดี เศรษฐกิจดี เดินทางดี สุขภาพดี โครงสร้างดี เรียนดี และบริหารจัดการดี เพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็น “เมืองน่าอยู่สำหรับทุกคน” และมุ่งสู่การเป็น “มหานครแห่งเอเชีย” ประกอบกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ฉบับปรับปรุง แผนปฏิบัติราชการกรุงเทพมหานคร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ และ พ.ศ. ๒๕๖๗ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยในยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างเมืองปลอดภัยและยั่งยืนตัวต่อวิกฤตการณ์ ยุทธศาสตร์ย่อยที่ ๑.๓ ปลอดภัยพิบัติจึงได้มีการปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีการเรียนรู้ มีความตระหนักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยและความปลอดภัย โดยให้ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย และเพื่อให้กรุงเทพมหานครมีระบบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย มีความพร้อมรับสถานการณ์ที่

อาจเกิดขึ้น โดยการบูรณาการร่วมกันกับทุกภาคส่วน ซึ่งจะทำให้ผู้ประสภภัยได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว รวมทั้งพื้นที่ประสภภัยจะได้รับการฟื้นฟูอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

จากการวิเคราะห์อุปสรรค เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกพบว่ามีเจ้าหน้าที่ภาคีเครือข่ายร่วมปฏิบัติการตอบโต้จากเหตุสาธารณภัยทางน้ำ ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด หลักการปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน และมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองในการกำหนดนโยบายแต่ละห้วงเวลา ทำให้การเชื่อมโยงหรือติดต่อประสานงานยังไม่เป็นแบบบูรณาการเท่าที่ควร ประกอบกับมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID ๑๙ ทำให้ไม่สามารถจัดการประชุมและร่วมฝึกซ้อมร่วมระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่ายได้เท่าที่ควร

จากการวิเคราะห์เชื่อมโยง SWOT Analysis และการใช้หลัก TOWS จับคู่สถานการณ์ภายใน และ ภายนอก ได้ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก (SO strategies) เจ้าหน้าที่ในฝ่ายปฏิบัติการพิเศษและกู้ภัยทางน้ำ ที่เป็นทีมวิทยากรด้านการช่วยเหลือผู้ประสภภัยทางน้ำ ได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติในการตอบโต้เหตุได้เป็นอย่างดีและเจ้าหน้าที่ มีการตรวจสอบและเตรียมความพร้อมของยานพาหนะ เครื่องมือและอุปกรณ์กู้ภัยเป็นประจำตามแผนดูแลบำรุงรักษา สำหรับการเป็นหน่วยแรกที่เข้าถึงพื้นที่เกิดเหตุด้วยการรับแจ้งจากศูนย์วิทยุพระรามหรือช่องทางติดต่อสื่อสารแอปพลิเคชัน Line ระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่ายโดยมีภารกิจที่สอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ ๒๐ ปี ตามนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ตลอดจนการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการเหตุสาธารณภัยต่างๆ

๒. กลยุทธ์แนวทางตั้งรับ (ST strategies) ฝ่ายปฏิบัติการพิเศษและกู้ภัยทางน้ำ มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง ทุกวัน พร้อมออกตอบโต้เหตุได้ตลอดเวลาที่ได้รับแจ้ง โดยมีการสื่อสารขอรับการสนับสนุน จากหน่วยงานอื่นผ่านทางศูนย์วิทยุพระราม ๑๙๙ หรือช่องทางติดต่อสื่อสารแอปพลิเคชัน Line ระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่าย

๓. กลยุทธ์แนวทางพัฒนา (WO strategies) เป็นการปรับลดจุดอ่อน (W) เพื่อเพิ่มช่องทางการตอบรับโอกาส (O) จากภายนอก เพราะเป็นการปฏิบัติตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร ในการดำเนินการเข้าสำรวจข้อมูลพื้นที่เสี่ยง เพื่อจัดทำแผนป้องกันและตอบโต้เหตุฉุกเฉินจากสาธารณภัยทางน้ำ สอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ ๒๐ ปี นโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการเหตุฉุกเฉิน

๔ .กลยุทธ์ป้องกัน (WT strategies) ดำเนินการจัดการทำแผนป้องกันและตอบโต้เหตุฉุกเฉินจากสาธารณภัยทางน้ำ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับยานพาหนะ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่มีอยู่ และมีแผนประสานงานข้อมูลเบื้องต้นจากสำนักงานเขตพื้นที่หรือขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายในการจัดการเหตุฉุกเฉินดังกล่าวที่เกิดขึ้น

๕.๒ วงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA cycle) เป็นแนวคิดของ W. Edwards Deming (จินดาร์ตัน บลูพินธ์ ,๒๕๕๘ : ๔-๕) ในการพัฒนาประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑) การวางแผน (Plan) หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์และตั้งเป้าหมาย กำหนดขั้นตอนวิธีการและระยะเวลา ทำให้เกิดการพัฒนา ปรับปรุงที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งในการวางแผนจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานของวิธีการทำงานหรือ เกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ และการปฏิบัติเป็นไปตามข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐานจะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๒) การปฏิบัติ (Do) หมายถึง การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน วิธีการ และขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้และลงมือปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด

๓) การตรวจสอบ (Check) คือ การติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าของการปรับปรุงข้อมูลการให้บริการให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด และดูผลสำเร็จของงานนั้นว่าเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพ

๔) การปรับปรุงงานหรือการดำเนินกิจกรรม (Act) คือ การดำเนินการให้เหมาะสม มีการประเมินผล หากการปฏิบัติเป็นที่น่าพอใจ ก็จัดให้เป็นมาตรฐาน เพื่อเป็นแนวทางให้ปฏิบัติต่อไป หากการปฏิบัติมีข้อปรับปรุงให้กำหนดวิธีการปรับปรุงจะช่วยให้มีความสมบูรณ์ และมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

จากแนวคิดวงจรบริหารงานคุณภาพ (PDCA cycle) ได้นำเอามาปรับใช้กับการการจัดทำคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังนี้

๑) การวางแผน (Plan) เป็นการเตรียมการ การวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและแผนการปฏิบัติการ ด้วยการทบทวนปัญหาอุปสรรค ข้อมูลการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยทางน้ำ ของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ฯ มูลนิธิรวมกตัญญู มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง และสภาอากาศไทย รวมทั้งระเบียบหลักเกณฑ์ รูปแบบการให้ความช่วยเหลือและนำข้อมูลที่ได้มากำหนดแผนและขั้นตอนการให้ ความช่วยเหลือผู้ประสบอัคคีภัย ให้เป็นรูปธรรมชัดเจน และมีการจัดลำดับความสำคัญของงาน และการระดมทรัพยากรในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอัคคีภัย โดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาระบบการให้บริการด้านการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยในพื้นที่กรุงเทพมหานครและระดมความคิดเห็นเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

๒) การปฏิบัติ (Do) คือ การดำเนินการตามโครงการและขั้นตอนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ ได้แก่ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาระบบการให้บริการด้านการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยทางน้ำในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยทางน้ำ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

๓) การตรวจสอบ (Check) คือ การติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าของการตรวจสอบร่างระบบปฏิบัติการด้านการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยทางน้ำในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ว่ามีความเหมาะสม สามารถช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยได้รวดเร็ว ครบถ้วนและไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคหรือไม่

๔) การปรับปรุงงานหรือการดำเนินกิจกรรม (Act) คือ การตรวจสอบความเหมาะสมเมื่อเห็นว่าแผนปฏิบัติการดังกล่าวเหมาะสมแล้ว ก็จะนำแผนมาเสนอผู้บริหารกรุงเทพมหานคร

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยทางน้ำในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร

๕.๓ แนวคิดเรื่องการประสานงาน

องค์ประกอบของการประสานงาน (สมิต สัจฉุกร ; ๒๕๕๙)

๑) ความร่วมมือ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ภาพในการทำงานร่วมกันของทุกฝ่าย โดยอาศัยความเข้าใจ หรือการตกลงร่วมกัน มีการรวบรวมกำลังความคิด วิธีการ เทคนิค และระดมทรัพยากร มาสนับสนุนร่วมกันเพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน

๒) จังหวะเวลา คือ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละคน ตามกำหนดเวลาที่ตกลงกันให้ตรงเวลา

๓) ความสอดคล้อง คือการพิจารณาความเหมาะสมพอดี ไม่ทำงานซ้อนกัน

๔) ระบบการสื่อสาร คือ จะต้องมีการสื่อสารที่เข้าใจตรงกันอย่างรวดเร็ว

๕) ผู้ประสานงาน จะต้องสามารถดึงทุกฝ่ายเข้าร่วมทำงานเพื่อไปสู่จุดหมายเดียวกัน ตามที่กำหนดวัตถุประสงค์

ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่ดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยทางน้ำในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีรูปแบบ แนวทาง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือที่แตกต่างกัน เพื่อให้ผู้ประสบสาธารณภัยได้รับความช่วยเหลืออย่างครบถ้วนภายใต้สิทธิอันพึงได้รับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประสานงานระหว่างงานจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ถูกลำมาใช้ในการวางแผนในการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยทางน้ำ เพื่อระดมทรัพยากรของแต่ละหน่วยงาน โดยเริ่มตั้งแต่การให้ข้อมูล การร่วมวางแผนและการประสานส่งต่อผู้ประสบสาธารณภัย เป็นต้น

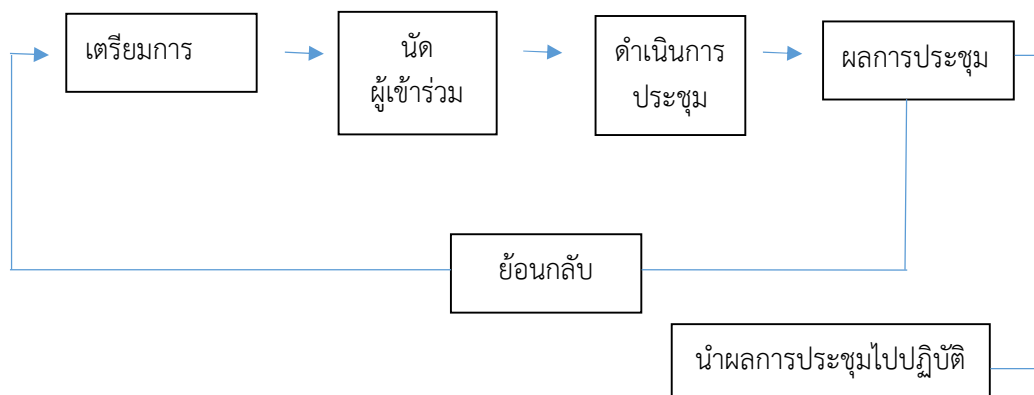
๕.๔ แนวคิดเรื่องการจัดประชุม (เกษม วัฒนชัย,๒๕๔๓: ๑-๕)

๑) ความหมายของการประชุม

การประชุม คือ การที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปมาร่วมปรึกษาหารือเพื่อร่วมกันคิดอย่างมีวัตถุประสงค์ มีระเบียบวิธีและเวลาที่กำหนดให้

๒) ประเภทของการประชุม แบ่งได้ ๔ ประเภท ได้แก่ (๑) การประชุมเพื่อแจ้งให้ทราบ (๒) การประชุมเพื่อขอความคิดเห็น (๓) การประชุมเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน (๔) การประชุมเพื่อหาข้อยุติหรือเพื่อแก้ปัญหา

๓) ขั้นตอนการประชุม

ผู้ศึกษาได้นำขั้นตอนกระบวนการประชุมมาใช้ในการพัฒนาระบบการให้บริการด้านการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยทางน้ำ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดแผนและแนวทางในการปฏิบัติการด้านการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยทางน้ำ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและนำไปสู่การนำแผนไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ สามารถอธิบายได้ดังนี้ เริ่มจากการจัดประชุม การทำหนังสือเชิญไปยังหน่วยงานต่าง ๆ และนัดหมายการประชุม ดำเนินการประชุมเพื่อสรุปข้อมูลหลักเกณฑ์ แนวทางการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยทางน้ำของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยทางน้ำ รวมถึงการระดมความคิดเห็นในการวางแผนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยทางน้ำที่เป็นรูปแบบที่ชัดเจน มีการกำหนดหน้าที่บทบาทในการจัดตั้งศูนย์อำนวยการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยทางน้ำ เมื่อเสร็จสิ้นการประชุมจะมีการจัดทำรายงานการประชุมเพื่อนำข้อมูลมาเป็นฐานในการจัดทำร่างแผนปฏิบัติการด้านการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยทางน้ำในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และในขณะเดียวกันผู้เข้าร่วมประชุมก็จะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการประสานงานช่วยเหลือและส่งต่อผู้ประสบสาธารณภัยทางน้ำได้เช่นกัน

๕.๕ แนวความคิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) นำ

แนวความคิดมาสร้างและใช้ความรู้ในการทำงานให้เกิดผลลัพธ์ดีขึ้นกว่าเดิมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานโดยมีเป้าหมายพัฒนาคน ผู้ปฏิบัติงานให้มีสมรรถนะ เช่น มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะสูงขึ้น และพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพโดยผิดพลาดน้อยลง มีความรวดเร็วขึ้น

ขั้นตอนที่ ๑ กำหนดแนวทางจากการสำรวจ รวบรวมปัญหาและอุปสรรคและจากการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติของหน่วยงาน (Knowledge Mapping)

ขั้นตอนที่ ๒ กิจกรรมนำความรู้จากบุคลากรเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และประสบการณ์ ตำรา เอกสาร ข้อมูล จากแหล่งต่างๆ ทั้งในและนอกองค์กรที่เรียบเรียงจากภาษาต่างประเทศ รายงานการปฏิบัติ หน้าที่มาสรุปความรู้เชิงทักษะไปสู่การปฏิบัติงานทำงานเกิดความรู้เพิ่ม ๘ ขั้นตอน
๓ ขบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ๗ ขั้นตอน

๑. การบ่งชี้ความรู้(Knowledge Identification) รวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่

๒. การสร้างและแสวงหาความรู้(Knowledge Creation And Acquisition)

รวบรวมจากแหล่ง ต่างๆ จากในและนอกองค์กร

๓. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization) พัฒนาให้เป็น

ระบบ

๔. ประมวลและกลั่นกรองความรู้(Knowledge Codification And Refinement) ทำขั้นตอน การปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน

๕. การเข้าถึงความรู้(Knowledge Access) ให้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เข้าถึงความรู้

๖. การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้(Knowledge Sharing) สื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ เช่น ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System)

๗. การเรียนรู้(Learning) นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

ผลผลิตการจัดการความรู้

- สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้

- จัดเก็บองค์ความรู้ที่รวบรวมมาจากเจ้าหน้าที่หน้าผู้ปฏิบัติอย่างเป็นระบบ
- มีการบริหารจัดการอุปกรณ์ เครื่องมือที่จำเป็น ผลลัพธ์ของการจัดการความรู้
- ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสูงขึ้น
- ข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานลดลง

๕.๖ วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

สาธารณภัยมิได้เป็นผลจากการเกิดจากภัยธรรมชาติแต่เพียงอย่างเดียว แต่สภาพความล่อแหลม ความประมาท โอกาส ห่วงเวลา หรือความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนหรือสังคมล้วนแต่เป็นส่วนสำคัญ ส่วนหนึ่งที่น่าสนับสนุนและกำหนดให้เหตุการณ์ภัยใด ๆ ที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ ทั้งทางด้านชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมว่าจะมีความรุนแรงมากหรือน้อยเพียงใด ดังนั้นการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับดำเนินการ ในเชิงรุก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM) ที่เป็นการจัดการกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงผ่านมาตรการต่าง ๆ ที่จะช่วยทำให้ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จากสาธารณภัยนั้นลดน้อยลงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยสามารถแบ่งมาตรการออกเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ ก่อนเกิด ภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

๕.๖.๑ ระยะก่อนเกิดภัย: การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การจัดการก่อนเกิดภัย เป็นการจัดการในภาวะปกติ เพื่อสำรวจความเสี่ยง ลดความล่อแหลม ลดปัจจัยต่าง ๆ และลดโอกาสที่จะได้รับผลกระทบทางลบจากสาธารณภัย เพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้ได้มากที่สุด โดยผ่านกระบวนการ ดังนี้ การป้องกันและการลดผลกระทบ (Prevention and Mitigation) คือ การดำเนินการ เพื่อขจัดหรือลดโอกาสที่สาธารณภัยจะสร้างผลกระทบต่อบุคคล ชุมชน หรือสังคม เช่น การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ การจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของสำนักงานเขต การแจ้งเตือนและการแจ้งเตือนล่วงหน้า การส่งเสริมการให้ความรู้แก่ชุมชน การป้องกันโดยใช้มาตรการเชิงโครงสร้าง และมาตรการที่ไม่ใช่โครงสร้าง เป็นต้น การเตรียมความพร้อม (Preparedness) คือ การดำเนินงานเพื่อให้ประชาชนหรือชุมชน มีความรู้และทักษะต่าง ๆ พร้อมทั้งจะเผชิญกับภัย เช่น การพัฒนาระบบแจ้งเตือนภัยและการกระจายข่าวสาร การวางแผนเผชิญเหตุ การฝึกซ้อมแผน การจัดทำแผนอพยพและเตรียมเส้นทางอพยพ การเตรียม การสนับสนุนด้านเครื่องจักรกล เครื่องมือและงบประมาณ การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การเตรียมพร้อมบุคลากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ดังนี้

๑) ก่อนเกิดเหตุ หมายถึง ระยะก่อนเกิดภัย : การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การจัดการก่อนเกิดภัย เป็นการจัดการในภาวะปกติ เพื่อสำรวจความเสี่ยง ลดความล่อแหลม ลดปัจจัยต่าง ๆ และลดโอกาสที่จะได้รับผลกระทบทางลบจากสาธารณภัย เพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ให้ได้มากที่สุด โดยผ่านกระบวนการ ดังนี้ การป้องกันและการลดผลกระทบ (Prevention and Mitigation) คือ การดำเนินการเพื่อขจัดหรือลดโอกาสที่สาธารณภัยจะสร้างผลกระทบต่อบุคคล ชุมชนหรือสังคม เช่น การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ การจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของสำนักงานเขต การแจ้งเตือน และการแจ้งเตือนล่วงหน้า การส่งเสริมการให้ความรู้แก่ชุมชน การป้องกันโดยใช้มาตรการ เชิงโครงสร้าง และมาตรการที่ไม่ใช่โครงสร้าง เป็นต้น

การเตรียมความพร้อม (Preparedness) คือ การดำเนินงานเพื่อให้ประชาชน หรือชุมชน มีความรู้และทักษะต่าง ๆ พร้อมทั้งจะเผชิญกับภัย เช่น การพัฒนาระบบแจ้งเตือนภัยและการกระจายข่าวสาร การวางแผนเผชิญเหตุ การฝึกซ้อมแผนการจัดทำแผนอพยพและเตรียมเส้นทางอพยพ การเตรียม การสนับสนุน ด้านเครื่องจักรกล เครื่องมือและงบประมาณ การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การเตรียมพร้อมบุคลากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น

๕.๖.๒ ขณะเกิดภัย: การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การจัดการในขณะเกิดภัย หรือ ในภาวะฉุกเฉินเป็นการจัดการเมื่อทราบแน่ชัดแล้วว่า เหตุการณ์กำลังจะเกิดขึ้น เป็นการปฏิบัติการ เพื่อลดความรุนแรงของสาธารณภัย ซึ่งรวมไปถึงการบรรเทาทุกข์ ในเบื้องต้นด้วย โดยมีกระบวนการ ดังนี้

การเผชิญเหตุ (Response) หมายถึง การปฏิบัติการเพื่อรักษาชีวิต และทรัพย์สินของผู้ประสบภัย รวมทั้งลดผลกระทบเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นให้น้อยลงที่สุด โดยเน้น การให้ความช่วยเหลือ กู้ชีพ กู้ภัย การพยาบาลและสาธารณสุข การจัดการระบบบัญชาการเหตุการณ์ การอพยพ การจัดตั้ง ศูนย์พักพิงชั่วคราว การประชาสัมพันธ์ การสื่อสาร การประสานงานที่ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถรับมือกับเหตุการณ์ และให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและทันเวลาที่ ทั้งนี้ หากมีการเตรียมการในการเผชิญเหตุให้ติดตั้งในระยะก่อนเกิดภัยก็จะช่วยให้การดำเนินงานเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นจริงมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การบรรเทาทุกข์ (Relief) หมายถึง ให้ความช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ เบื้องต้นในทันทีที่เกิดสาธารณภัยเพื่อรักษาชีวิตและตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานให้ผู้ประสบภัยสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างปลอดภัย

๕.๖.๓ ระยะเวลาหลังเกิดภัย: การฟื้นฟู การจัดการภายหลังเกิดภัย เป็นการปรับสภาพการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ และระบบสาธารณสุขประเภทต่าง ๆ เพื่อให้บุคคล ชุมชน สังคมที่ประสบภัยกลับสู่สภาวะปกติ โดยมีกระบวนการ ดังนี้

การฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้าง (Rehabilitation and Reconstruction) หมายถึง การเยียวยา การจัดการความเสียหายที่เกิดจากสาธารณภัย เพื่อทำให้การดำรงชีพของชุมชนที่ได้รับผลกระทบกลับคืน สู่สภาวะปกติ รวมถึงการฟื้นฟูโครงสร้างและสิ่งก่อสร้างที่ได้รับ ความเสียหายจากเหตุการณ์สาธารณภัยให้กลับมาสู่สภาพที่สามารถใช้งานได้ดังเดิม

การสร้างให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) หมายถึง การดำเนินการภายหลังจากสาธารณภัยได้บรรเทาลงให้เข้าสู่สภาวะปกติ โดยการ พัฒนาการสร้างให้ดีขึ้นกว่าเดิมและปลอดภัยกว่าเดิม

๕.๗ บทบาทหน้าที่ หน่วยงานของกรุงเทพมหานคร

หน่วยงานของกรุงเทพมหานคร มีบทบาทหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร โดยฝ่ายปฏิบัติการพิเศษและ กู้ภัยทางน้ำ มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและอุบัติเหตุทางน้ำ บริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่สะพานพระราม ๗ เขตบางซื่อ ถึงวัดโยธินประดิษฐ์ เขตบางนา เป็นระยะทางประมาณ ๓๔ กิโลเมตร เพื่อให้เกิดเชื่อมั่นและความพร้อมในการช่วยเหลือประชาชนที่เส้นทางคมนาคมทางน้ำและประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณริมฝั่ง แม่น้ำเจ้าพระยาได้รับการช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัยสมกับคำว่า “มหานครแห่งความ

ปลอดภัย” จึงได้กำหนดมาตรการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินการช่วยเหลือประชาชน ทั้งระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย

ก่อนเกิดภัย

๑) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร เพื่อให้หน่วยงานใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของตนรองรับและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พร้อมจัดให้มีการฝึกซ้อมตามแผนเป็นประจำ และต่อเนื่องทุกปี

๒) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบอาคารและพื้นที่เสี่ยงภัยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ อาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ และอาคารชุมนุมคน รวมทั้งพื้นที่ย่านที่มีความเสี่ยง เช่น บริเวณเชียงกง ถนนสายไม้ สถานีจำหน่ายและสะสมน้ำมันเชื้อเพลิงหรือก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น พร้อมกับประเมินและจัดระดับความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เช่น ชุมชนต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการรับมือกับสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นได้

๓) อบรมให้ความรู้ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ฝึกซ้อมการอพยพหนีไฟ และฝึกซ้อมการฝึกซ้อมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ แก่เด็ก เยาวชน นักเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป

๔) รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบแนวทางปฏิบัติกรณีเกิดสาธารณภัย และวิธีการปฏิบัติตนเมื่อเกิดสาธารณภัยผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งในช่วงเวลาปกติและช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ ได้แก่ เทศกาลปีใหม่ ตรุษจีน สงกรานต์ ลอยกระทง

๕) พัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ให้มีความรู้ ความสามารถในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๖) จัดเตรียมเครื่องอุปโภค บริโภค สำหรับสำรองจ่าย เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เต็นท์ ที่พักชั่วคราว ยารักษาโรค ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

๗) จัดเตรียมบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และยานพาหนะ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ให้พร้อมต่อการปฏิบัติงานเมื่อเกิดภัย

๘) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยรุนแรง ให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้สั่งการควบคุมและบัญชาการ โดยมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ เข้าประจำศูนย์เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัย ให้เข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็ว

ขณะเกิดภัย

๑) ส่งกำลังพลพร้อมอุปกรณ์ ยานพาหนะ ออกปฏิบัติการทันทีเมื่อได้รับแจ้ง

๒) ประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการระงับบรรเทาสาธารณภัย

หลังเกิดภัย

๑) ให้การสงเคราะห์ และบรรเทาความเดือดร้อนแก่ผู้ประสบภัยเป็นการเฉพาะหน้า

๒) ร่วมฟื้นฟูบูรณะสภาพพื้นที่ที่เสียหายและสิ่งแวดล้อมให้กลับสู่สภาพเดิม ประมวลข้อมูล และสรุปรายงานให้ผู้บริหารกรุงเทพมหานครทราบ

๖. แนวทางการดำเนินการ / ระยะเวลา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๖.๑ ขั้นตอนการเตรียมการนำเสนอ ซึ่งแจ้ง ทำความเข้าใจให้ผู้บังคับบัญชาทราบถึงวัตถุประสงค์ การจัดทำคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ เสนอจัดตั้งคณะทำงาน โดยมีหัวหน้าชุดปฏิบัติการ และ เจ้าหน้าที่ที่เป็นวิทยากร ขออนุมัติการจัดทำคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำต่อผู้บังคับบัญชาโดย ซึ่งแจ้งเหตุผล ประโยชน์ที่ได้รับและความจำเป็นเพื่อสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำคู่มือการช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยทางน้ำ ขั้นตอนในการกำหนดแผนงานที่เหมาะสม (เดือนมิถุนายน ๒๕๖๖ – กันยายน ๒๕๖๖)

ตารางที่ ๓ แนวทางการดำเนินการ / ระยะเวลา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
<u>ขั้นตอนการเตรียมการ</u>		
๑. สำรวจพื้นที่และประสานส่วนราชการ เพื่อขอข้อมูลพื้นที่ สำคัญ เช่นอาคารสูง ชุมชน และสถานที่สำคัญที่ติดแม่น้ำ เจ้าพระยามาจัดทำข้อมูลความเสี่ยงสาธารณสุข	มิถุนายน ๒๕๖๖	สำนักงานอำนวยการ สาธารณสุข และ สำนักงาน ยุทธศาสตร์การ ป้องกันสาธารณสุข
๒. รวบรวมสถิติเกิดสาธารณสุข	มิถุนายน ๒๕๖๖	สำนักงานอำนวยการ สาธารณสุข และ สำนักงาน ยุทธศาสตร์การ ป้องกันสาธารณสุข

๖.๒ ขั้นตอนการดำเนินการ การจัดเตรียมข้อมูลหมาย ระเบียบ ข้อบัญญัติ และ หน่วยงานภาคีเครือข่ายร่วมปฏิบัติการ

แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
<u>ขั้นตอนการดำเนินการ</u>		
๑. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ และสถิติการเกิดสาธารณสุข - จัดเตรียมข้อมูลหมาย ระเบียบ ข้อบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง - ประชุมหน่วยงานภาคีเครือข่ายร่วมปฏิบัติการ	กรกฎาคม ๒๕๖๖	สำนักงานอำนวยการ สาธารณสุข และ สำนักงาน ยุทธศาสตร์การ ป้องกันสาธารณสุข
๒. จัดทำคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ กำหนด ขั้นตอนการปฏิบัติ	กรกฎาคม ๒๕๖๖	สำนักงานอำนวยการ สาธารณสุข และ สำนักงาน ยุทธศาสตร์การ ป้องกันสาธารณสุข

แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
๓. ดำเนินการทดสอบการออกปฏิบัติการในช่วงระยะพื้นที่เกิดเหตุ	สิงหาคม ๒๕๖๖	สำนักงานอำนวยการ สาธารณสุข และ สำนักงาน ยุทธศาสตร์การ ป้องกันสาธารณสุข
<u>ขั้นตอนประเมินผล</u> ๑. นำผลการประเมินการออกปฏิบัติการมาอ่านค่าเป็นค่าตัวเลขร้อยละความสำเร็จโดยใช้ตารางทดสอบเพื่อนำมาหาข้อปรับปรุง และแนวทางแก้ไขปัญหาบกพร่องต่อการปฏิบัติงาน	กันยายน ๒๕๖๖	สำนักงานอำนวยการ สาธารณสุข และ สำนักงาน ยุทธศาสตร์การ ป้องกันสาธารณสุข
๒. สรุปผล การจัดทำคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ พร้อมนำเสนอผู้บังคับบัญชา	กันยายน ๒๕๖๖	สำนักงานอำนวยการ สาธารณสุข และ สำนักงาน ยุทธศาสตร์การ ป้องกันสาธารณสุข

๗. ประโยชน์จากการศึกษา

๑. เพื่อให้ นักดับเพลิงและกู้ภัยสามารถปฏิบัติงานเป็นมาตรฐานเดียวกัน
๒. เพื่อให้ นักดับเพลิงและกู้ภัยสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง เป็นระบบ และเป็นขั้นตอน
๓. เพื่อให้ นักดับเพลิงสามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการปฏิบัติงาน
๔. เพื่อให้ ส่วนราชการ/นักดับเพลิงและกู้ภัยสามารถใช้เป็นกรอบในการฝึกอบรม

๘. งบประมาณ

ไม่ใช้งบประมาณ

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

ตารางที่ ๔ แนวทางการติดตามและประเมินผล

ระดับผลผลิต (Output)	ระดับผลลัพธ์ (Outcome)
๑. มีคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ ๑ ฉบับ	๑. มีทีมตอบโต้เหตุฉุกเฉินสาธารณสุขทางน้ำที่สามารถปฏิบัติงานเป็นมาตรฐานเดียวกัน
	๒. บุคลากรมีความรู้ สามารถตรวจสอบและตอบโต้จากเหตุฉุกเฉินสาธารณสุขทางน้ำ
	๓. ลดผลกระทบของประชาชนจากเหตุฉุกเฉินสาธารณสุขทางน้ำ

ระดับผลผลิต (Output)	ระดับผลลัพธ์ (Outcome)
	๔. มีเจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือประชาชน เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินสาธารณภัยทางน้ำ
	๕. เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และปลอดภัยตามขั้นตอนในการปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ

๙.๒ วิธีการ / เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและการประเมินผล (สำเร็จ)

วิธีการ	เครื่องมือในการติดตามผลและการประเมินผล
-ทดสอบความรู้ความสามารในการปฏิบัติทั้งภาคทฤษฎี	-แบบทดสอบความรู้ภาคทฤษฎี
-การทดสอบสมรรถภาพร่างกาย	-แบบทดสอบสภาพร่างกาย
-การฝึกซ้อมภาคปฏิบัติ	-แบบทดสอบภาคปฏิบัติ
วิธีการ	เครื่องมือในการติดตามผลและการประเมินผล
-การประเมินผล	-รวมผลการประเมินตามแบบทดสอบต้องผ่านเกณฑ์ ร้อยละ ๘๐

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ ควรมีการฝึกทบทวนความรู้ให้กับบุคลากรและหน่วยร่วมปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความชำนาญและเข้าใจหลักเกณฑ์การปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติและผู้ประสบภัย

๑๐.๒ จัดหายานพาหนะและอุปกรณ์ ที่ความเหมาะสมและทันสมัยเพื่อให้การปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำมีประสิทธิภาพได้ตามมาตรฐาน

บรรณานุกรม

- กัลยารัตน์ วีระธนชัยกุล. (๒๕๕๓). การจัดการความรู้...ปัจจัยสู่ความสำเร็จ. วารสารปัญญาภิวัฒน์, ๕ (ฉบับพิเศษ), ๑๓๔-๑๔๖.
- วีระพล บดีรัฐ. (๒๕๔๓). PDCA วงจรสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ: ประชาชน.
- วีรวิชัย เลิศไทยตระกูล. (๒๕๖๖). **ปรัชญาวงจร PDCA**. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๖, จาก http://business.east.spu.ac.th/admin/waaa_file/A๓๗๓๒๒PDCA.pdf
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. **การจัดการความรู้**. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๖, จาก <https://www.nstda.or.th/th/nstda-knowledge/knowledge-management/๓๒๗๘- knowledge-management>
- เสกสรรค์ บิวศิลป์ศักดิ์. **การจัดการความรู้สู่การบริหารองค์การที่เป็นเลิศ**. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๖, จาก <https://jeal.snru.ac.th/Files/Article/๖๔๙-ArticleTextFile>
- เอกชัย บุญยาภิธาน. (๒๕๕๓). **คู่มือการวิเคราะห์ SWOT อย่างมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ปัญญาชน

ภาคผนวก

- รางคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ

- ร่าง -

คู่มือ
การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ
สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ฝ่ายปฏิบัติการพิเศษและกู้ภัยทางน้ำ
สำนักงานอำนวยการสาธารณภัย
สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

คู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ

๑. หลักการและเหตุผล

กรุงเทพมหานครเป็นทั้งเมืองหลวงและศูนย์กลางความเจริญในทุกๆ ด้าน มีการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว เพื่อรองรับกิจกรรมอันหลากหลาย ประกอบกับมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ซึ่งมีส่วนยังคงอาศัยอยู่ในรูปแบบชุมชนที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาและบางส่วนได้อาศัยอยู่ในอาคารสูง (คอนโดมิเนียม) ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ส่งผลให้เกิดสภาพปัญหาการจราจรของกรุงเทพมหานครในปัจจุบันมีผลกระทบต่อการคมนาคมขนส่งในด้านต่างๆ ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชนหันมาใช้การคมนาคมขนส่งทางน้ำไม่ว่าจะเป็นเรือโดยสาร เรือท่องเที่ยว หรือเรือขนส่งสินค้า ซึ่งการขนส่งเหล่านี้มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุทางน้ำ

สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยฝ่ายปฏิบัติการพิเศษและกู้ภัยทางน้ำ มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามลำน้ำในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมและรับมือกับสถานการณ์ สาธารณภัยต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น โดยได้จัดทำคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการปฏิบัติงาน ให้กับหน่วยงานทุกภาคส่วน โดยมีการเตรียมพร้อมและประสานความร่วมมือในการปฏิบัติ ทั้งหน่วยงาน ภายในของกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน มูลนิธิ และองค์กรสาธารณกุศล ต่างๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัย ตั้งแต่ระยะเวลาก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัยและหลังเกิดภัย ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบเมื่อเกิดสาธารณภัย ให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างเมืองปลอดภัยและยั่งยืนตัวต่อวิกฤตการณ์ยุทธศาสตร์ย่อยที่ ๑.๓ ปลอดภัยพิบัติโดยให้ความสำคัญกับ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจากภัยพิบัติ โดยมุ่งเน้นแนวทางการลดความเสี่ยงภัย พิบัติ (DRR) และการจัดการภัยพิบัติอย่างครอบคลุมในทุกภัยและทุกผลกระทบเพื่อให้กรุงเทพมหานคร เป็นมหานครที่ยั่งยืนตัวและพร้อมกับการเผชิญกับความท้าทายในทุกรูปแบบ

เพื่อให้การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและอุบัติเหตุทางน้ำ บริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่สะพานพระราม ๗ เขตบางซื่อ ถึงวัดโยธินประดิษฐ์ เขตบางนา เป็นระยะทางประมาณ ๓๔ กิโลเมตร ตั้งแต่ระยะเวลาก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย เกิดความเสียหายน้อยที่สุด จึงได้ศึกษาในเรื่องการจัดทำคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติงานในการระงับเหตุสาธารณภัย ตลอดจนวิธีการ และขั้นตอนที่ได้มาตรฐานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้มีคู่มือสามารถปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน
๒. เพื่อให้หน่วยงานและส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ได้ทราบและเข้าใจหลักการ ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติอย่างไร
๓. เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการปฏิบัติงาน

๓. เป้าหมาย

สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีคู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำที่หนักดับเพลิงและกู้ภัยใช้เป็นกรอบการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

๔. หลักการปฏิบัติ

๑. สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เตรียมความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาภัยจากผู้ประสบภัยทางน้ำ โดยจัดเจ้าหน้าที่ดับเพลิงและกู้ภัย พร้อมเรือดับเพลิงและกู้ภัย และวัสดุอุปกรณ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง

๒. การบริหารจัดการภัย แบ่งระดับความรุนแรงเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๑) ระดับ ๑ เป็นภัยขนาดเล็กสามารถบริหารจัดการได้โดยให้หัวหน้าสถานีดับเพลิงและกู้ภัย หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการพิเศษและกู้ภัยทางน้ำ มอบหมายเจ้าหน้าที่ เข้าระงับเหตุและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเบื้องต้น

๒) ระดับ ๒ เป็นภัยขนาดกลางที่มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยให้ผู้อำนวยการสำนักงาน อำนวยการสาธารณภัย หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ และพิจารณาสั่งการให้เจ้าหน้าที่ เข้าระงับเหตุและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทันที

๓) ระดับ ๓ เป็นภัยขนาดใหญ่ที่มีความรุนแรงและผลกระทบอย่างกว้างขวาง โดยให้ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หรือรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ และผู้ประสานการปฏิบัติงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อสนับสนุนการเข้าระงับเหตุทันที

๔) การรายงานสถานการณ์ ให้ผู้ควบคุมสั่งการปฏิบัติ แจ้งศูนย์วิทยุพระราม ทราบทุกครั้งและรายงานผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น

๕. แนวทางการปฏิบัติ

ให้ส่วนราชการในสังกัดสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ดำเนินการตามแผนนี้ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงาน แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๕.๑ ก่อนเกิดเหตุ

เพื่อเป็นการเตรียมการป้องกันและบรรเทาภัยจากสารสงครามและอาวุธชีวภาพทำลายล้างสูงที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ในพื้นที่จัดการประชุมและที่พำนักของผู้นำเศรษฐกิจ APEC ๒๐๒๒ จึงกำหนดแนวทางการปฏิบัติไว้ ดังนี้

๑) สำรองสิ่งปลูกสร้าง อาคารสำนักงาน ชุมชน ที่อยู่ใกล้แม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งฝั่งพระนคร และฝั่งธนบุรี

๒) จัดทำบัญชีข้อมูลอาคารสำนักงาน ชุมชน ที่อยู่ใกล้แม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งฝั่งพระนคร และฝั่งธนบุรี

๓) จัดเตรียมกำลังเจ้าหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ ในการดับเพลิงและกู้ภัย อาทิ เรือดับเพลิงและกู้ภัย รถกู้ภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย รถบรรทุกน้ำดับเพลิง รถอุปกรณ์พิเศษ เป็นต้น

๕.๒ ขณะเกิดเหตุ

๑) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งว่าเกิดเหตุสาธารณภัยในลำน้ำ ฝ่ายปฏิบัติการพิเศษและกู้ภัยทางน้ำ สถานีดับเพลิงและกู้ภัย จัดเจ้าหน้าที่นำเรือเจ็ดสีตรวจสอบที่เกิดเหตุ และเรือดับเพลิงและกู้ภัย อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ชุด SCBA ชุดผจญเพลิงในอาคาร ชุดประดาน้ำ ออกไประงับเหตุทันที โดยแบ่งหน้าที่การปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการพิเศษและกู้ภัยทางน้ำ หัวหน้าสถานีดับเพลิงและกู้ภัย หรือหัวหน้าชุด จะต้องเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์เมื่อถึงที่เกิดเหตุ รายงานเหตุการณ์เบื้องต้นให้กับฝ่ายสื่อสารศูนย์วิทยุพระราม สำนักงานอำนวยการสาธารณภัย สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้นทราบ จะได้พิจารณาสถานการณ์ส่งการต่อไป

๒) การติดต่อ การประสานงาน หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการพิเศษและกู้ภัยทางน้ำ หัวหน้าสถานีดับเพลิงและกู้ภัย หรือหัวหน้าชุด ที่เป็นผู้บังคับบัญชาการเหตุการณ์ ให้รายงานอย่างต่อเนื่องในที่เกิดเหตุ ถึงขั้นตอนการทำงาน และสรุปสถานการณ์ว่าสามารถควบคุมสถานการณ์ได้หรือไม่ ให้กับฝ่ายสื่อสารทราบ เพื่อรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบ เมื่อผู้บังคับบัญชาทราบเหตุ อำนวยการและสั่งการให้ปฏิบัติตามขั้นตอนถ้าสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ มอบหมายให้หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการพิเศษและกู้ภัยทางน้ำ หัวหน้าสถานีดับเพลิงและกู้ภัย หรือหัวหน้าชุด เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ในที่เกิดเหตุ และให้รายงานเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องในสถานการณ์ยุติลง

๓) การประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลที่รับผิดชอบในพื้นที่ กรมเจ้าท่า อาสาสมัครกู้ภัย

๔) การปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ หากไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประสบภัย ให้หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการพิเศษและกู้ภัยทางน้ำ หัวหน้าสถานีดับเพลิงและกู้ภัย หรือหัวหน้าชุด ที่เป็นผู้บังคับบัญชาการเหตุการณ์ ต้องประสานแจ้งศูนย์พระราม ขอกำลังสนับสนุนเรือกู้ชีพ เรืออำนวยการ สนับสนุนในที่เกิดเหตุ

๕.๓ หลังเกิดเหตุ

- การฟื้นฟู ประสานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดหน่วยบรรเทาทุกข์ และสงเคราะห์ออกไปช่วยเหลือเบื้องต้น ประสานสำนักงานเขตให้จัดกำลังเข้าช่วยเหลือ เช่น การปฐมพยาบาล การดูแลรักษาสถานที่เกิดเหตุ และนำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล

๖. การประสานงาน

๑) คู่มือการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ ฉบับนี้ ให้ทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์ ตั้งแต่ขั้นก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ

๒) ผู้บังคับบัญชาของทุกส่วนราชการในสังกัดที่เกี่ยวข้อง จะต้องรับผิดชอบในการตรวจสอบความพร้อมของกำลังพล ยานพาหนะ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนการซักซ้อมตามแผนฯ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตลอด ๒๔ ชั่วโมง อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) เมื่อเกิดเหตุจากสาธารณภัยทางน้ำ หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการพิเศษและกู้ภัยทางน้ำ หัวหน้าสถานีดับเพลิงและกู้ภัย หรือหัวหน้าชุด ที่เป็นผู้บังคับบัญชาการเหตุการณ์ ประสานศูนย์วิทยุพระราม สำนักงานอำนวยการสาธารณภัย เพื่อประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ ระดับความรุนแรง แล้วดำเนินการแก้ไขปัญหามาตามขั้นตอน ตามขีดความสามารถของชุดปฏิบัติการ พร้อมรายงานผู้บังคับบัญชา และผู้บริหาร กรุงเทพมหานครทราบ

๗. ธุรการและการส่งกำลังบำรุง

- ๑) ธุรการ : ตามสายงานปกติ
๒) ส่งกำลังบำรุง : ตามสายงานปกติ

๘. การสื่อสารและการบังคับบัญชา

ให้ศูนย์วิทยุพระรามเป็นศูนย์กลางการสื่อสารในการติดต่อประสานงาน สั่งการ รายงาน การปฏิบัติและสถานการณ์อัคคีภัยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว ถูกต้อง และเชื่อถือได้ โดยใช้วิทยุสื่อสารระบบ VHF และโทรศัพท์หมายเลข ๑๙๙ , ๐ ๒๓๕๔ ๖๘๕๘ เป็นช่องทาง ในการติดต่อสื่อสาร และใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นข่ายหลักในการรายงานผู้บริหารกรุงเทพมหานครทราบ

ลงชื่อ

ผู้จัดทำคู่มือ

ลงชื่อ

ผู้เสนอคู่มือ

ลงชื่อ

ผู้อนุมัติคู่มือ

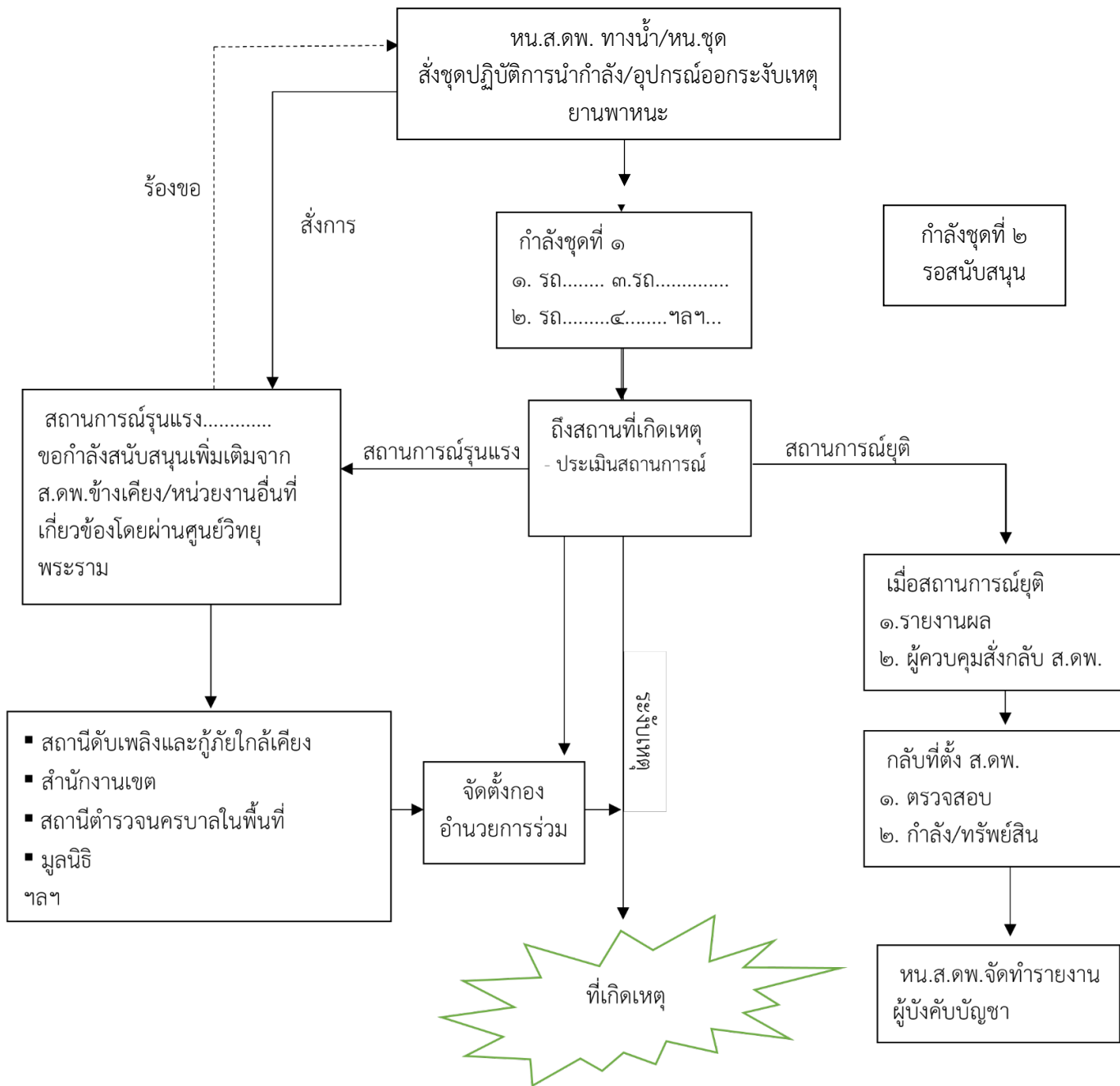
ภาคผนวก**ภาคผนวก ก**

- ๑) แผนขั้นตอนการปฏิบัติการดับเพลิงของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยทางน้ำเมื่อได้รับแจ้งเหตุเพลิงไหม้/อุบัติเหตุทางน้ำ

ภาคผนวก ข

- ๒) แผนขั้นตอนการปฏิบัติการดับเพลิงของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยทางน้ำเมื่อได้รับแจ้งเหตุเพลิงไหม้/อุบัติเหตุทางน้ำ

แผนขั้นตอนการปฏิบัติการดับเพลิงของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยทางน้ำ
เมื่อได้รับแจ้งเหตุเพลิงไหม้/อุบัติเหตุทางน้ำ

กรอบแนวทางการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก (ต่อ ๑ เหตุ)

เหตุที่เกิด	ทรัพยากรที่ใช้			อุปกรณ์เพิ่มเติม	หมายเหตุ
	บุคลากร		ยานพาหนะ		
	ผู้ควบคุม	เจ้าหน้าที่			
๑. เหตุ ๒๐๓ เพลิงไหม้ ยานพาหนะทาง น้ำในแม่น้ำลำ คลอง	๑ คน	๗ คน	๑. เจ็ตสกี จำนวน ๑ ลำ/เรือ ท้องแบน จำนวน ๑ ลำ ๒. เรือดับเพลิง จำนวน ๑ ลำ ๓. เรือยางท้องแข็ง จำนวน ๑ ลำ/เรือ เร็ว (Speed Boat) จำนวน ๑ ลำ ๔. เรือกู้ภัยนอกประมง จำนวน ๑ ลำ	๑. โฟม ๒. ไฟส่องสว่างฉุกเฉิน ๓. อุปกรณ์ตัดถ่าง ๔. พัดลมระบายควัน ๕. กล้องตรวจจับความร้อน	ยานพาหนะ สามารถ ปรับเปลี่ยน ได้ตาม ความ เหมาะสม
๒. เหตุ ๒๐๔ เพลิงไหม้อาคาร สิ่งปลูกสร้างติด แม่น้ำลำคลอง	๑ คน	๗ คน	๑. เจ็ตสกี จำนวน ๑ ลำ/เรือ ท้องแบน จำนวน ๑ ลำ ๒. เรือดับเพลิง จำนวน ๒ ลำ ๓. เรือยางท้องแข็ง จำนวน ๑ ลำ/เรือ เร็ว (Speed Boat) จำนวน ๑ ลำ ๔. เรือกู้ภัยนอกประมง จำนวน ๑ ลำ	๑. โฟม ๒. หัวฉีดน้ำชนิดอยู่กับที่ (หัวมอนิเตอร์) ๓. ไฟส่องสว่างฉุกเฉิน ๔. อุปกรณ์ตัดถ่าง ๕. พัดลมระบายควัน ๖. กล้องตรวจจับความร้อน	ยานพาหนะ สามารถ ปรับเปลี่ยน ได้ตาม ความ เหมาะสม
๓. เหตุ ๒๐๕ เพลิงไหม้สถานี จ่ายน้ำมัน เชื้อเพลิงใน แม่น้ำลำคลอง	๑ คน	๗ คน	๑. เจ็ตสกี จำนวน ๑ ลำ/เรือ ท้องแบน จำนวน ๑ ลำ ๒. เรือดับเพลิง จำนวน ๒ ลำ ๓. เรือยางท้องแข็ง จำนวน ๑ ลำ/เรือ เร็ว (Speed Boat) จำนวน ๑ ลำ ๔. เรือกู้ภัยนอกประมง จำนวน ๑ ลำ	๑. โฟม ๒. หัวฉีดน้ำชนิดอยู่กับที่ (หัวมอนิเตอร์) ๓. ไฟส่องสว่างฉุกเฉิน ๔. พัดลมระบายควัน ๕. กล้องตรวจจับความร้อน	ยานพาหนะ สามารถ ปรับเปลี่ยน ได้ตาม ความ เหมาะสม
๔. เหตุเรืออัป ปาง เรือโดนกัน/เรือ รั่ว โป๊ะลุ่ม/รถตก น้ำ	๑ คน	๗ คน	๑. เจ็ตสกี จำนวน ๑ ลำ/เรือ ท้องแบน จำนวน ๑ ลำ ๒. เรือดับเพลิง จำนวน ๒ ลำ ๓. เรือยางท้องแข็ง จำนวน ๑ ลำ/เรือ เร็ว (Speed Boat) จำนวน ๑ ลำ ๔. เรือกู้ภัยนอกประมง จำนวน ๒ ลำ	๑. ชุดประดาน้ำ ๒. เชือกช่วยชีวิต ๓. เครื่องอัดอากาศ ๔. ROV ยานสำรวจใต้น้ำ ๕. เครื่องสูบน้ำ ๖. รถยก ๗. ไฟส่องสว่างฉุกเฉิน ๘. กระจกอากาศของใต้น้ำ ๙. ชุดสื่อสารใต้น้ำ	ยานพาหนะ สามารถ ปรับเปลี่ยน ได้ตาม ความ เหมาะสม

กรอบแนวทางการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก (ต่อ ๑ เหตุ)

เหตุที่เกิด	ทรัพยากรที่ใช้		อุปกรณ์เพิ่มเติม	หมายเหตุ	
	บุคลากร				
	ผู้ควบคุม	เจ้าหน้าที่			
๕. เหตุช่วยเหลือผู้ประสบภัยพลัดตกน้ำหรือการช่วยเหลือหรือสูญหายและเคลื่อนย้ายร่างผู้เสียชีวิต	๑ คน	๗ คน	๑. เจ็ตสกี จำนวน ๑ ลำ/เรือท้องแบน จำนวน ๑ ลำ ๒. เรือยางท้องแข็ง จำนวน ๑ ลำ/เรือเร็ว (Speed Boat) จำนวน ๑ ลำ ๓. เรือกู้ภัยอเนกประสงค์ จำนวน ๑ ลำ	๑. ชุดสื่อสารใต้น้ำ ๒. เชือกโยน ๓. ห่วงช่วยชีวิต ๔. ไฟฉายดำน้ำ ๕. ยานช่วยเหลือผิวน้ำ ๖. ชุดประดาน้ำ ๗. เชือก Guide Line ๘. เชือกธรรมดา ๙. เครื่องอัดอากาศ ๑๐. ไฟส่องสว่างฉุกเฉิน ๑๑. กล้องส่องทางไกล ๑๒. มีด	ยานพาหนะสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม
๖. เหตุกู้ภัยสารเคมี หรือน้ำมันรั่วไหลลงแม่น้ำลำคลอง	๑ คน	๗ คน	๑. เรือดับเพลิง จำนวน ๒ ลำ ๒. เรือยางท้องแข็ง จำนวน ๑ ลำ/เรือเร็ว (Speed Boat) จำนวน ๑ ลำ ๓. เรือเก็บกู้คราบน้ำมัน จำนวน ๑ ลำ ๔. เรือกู้ภัยอเนกประสงค์ จำนวน ๑ ลำ	๑. รถกู้ภัยสารเคมี ๒. บวมล้อมคราบน้ำมัน	ยานพาหนะสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม
๗. เหตุกู้ภัยในน้ำสกปรก หรือน้ำมีสิ่งปนเปื้อน	๑ คน	๗ คน	๑. เรือดับเพลิง จำนวน ๑ ลำ ๒. เรือยางท้องแข็ง จำนวน ๑ ลำ/เรือเร็ว (Speed Boat) จำนวน ๑ ลำ ๓. เรือกู้ภัยอเนกประสงค์ จำนวน ๑ ลำ	๑. ชุดดำน้ำแบบแห้ง (Scuba dry suit) ๒. ชุดจ่ายอากาศประกอบสาย (Umbilical) ๓. เชือกนำทาง ๔. เครื่องอัดอากาศ ๕. ชุดสื่อสารใต้น้ำ ๖. ไฟส่องสว่างฉุกเฉิน	ยานพาหนะสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม
๘. เหตุยานพาหนะตกน้ำ	๑ คน	๗ คน	๑. เจ็ตสกี จำนวน ๑ ลำ/เรือท้องแบน จำนวน ๑ ลำ ๒. เรือยางท้องแข็ง จำนวน ๑ ลำ/เรือเร็ว (Speed Boat) จำนวน ๑ ลำ ๓. เรือกู้ภัยอเนกประสงค์ จำนวน ๑ ลำ ๔. รถยก จำนวน ๑ คัน	๑. ชุดสื่อสารใต้น้ำ ๒. ไฟฉายดำน้ำ ๓. ชุดประดาน้ำ ๔. เครื่องอัดอากาศ ๕. ไฟส่องสว่างฉุกเฉิน ๖. อุปกรณ์ตัดถ่าง	ยานพาหนะสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม